

ÖBERG

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

16 päivänä helmikuuta 2006 *

Asiassa C-185/04,

jossa on kyse EY 234 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka länsrätten i Stockholms län (Ruotsi) on esittänyt 20.4.2004 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 22.4.2004, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Ulf Öberg

vastaan

Försäkringskassan, länskontoret Stockholm, aiemmin Stockholms läns allmänna försäkringskassa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja C. W. A. Timmermans sekä tuomarit R. Schintgen, R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari), G. Arestis ja J. Klučka,

* Oikeudenkäyntikieli: ruotsi.

julkisasiamies: A. Tizzano,
kirjaaja: hallintovirkamies C. Strömholm,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 17.11.2005 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Öberg, joka edustaa itseään, ja edustajansa J. Hettne,

— Ruotsin hallitus, asiamiehenään A. Kruse,

— Suomen hallitus, asiamiehenään T. Pynnä,

— Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään D. Martin ja K. Simonsson,

päätettyään julkisasiamiestä kuultuaan ratkaista asian ilman ratkaisuehdotusta,

on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee EY 12 artiklan, EY 17 artiklan 2 kohdan, EY 18 artiklan ja EY 39 artiklan, työntekijöiden vapaasta liikkuvuudesta yhteisön alueella 15 päivänä lokakuuta 1968 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1612/68 (EYVL L 257, s. 2) sekä UNICE:n, CEEP:n ja EAY:n tekemästä vanhempainlomaa koskevasta puitesopimuksesta 3 päivänä kesäkuuta 1996 annetun neuvoston direktiivin 96/34/EY (EYVL L 145, s. 4) tulkintaa.

- 2 Kysymys on esitetty kansallisessa oikeudenkäynnissä, jossa kantajana on Öberg ja vastaajana Försäkringskassan, länskontoret Stockholm (Tukholman sosiaalivakuutuskassa, aiemmin Stockholms läns allmänna försäkringskassa) ja joka koskee sitä, otetaanko vanhempainrahan määrää laskettaessa huomioon se työskentelyjakso, jonka ajan Öberg on kuulunut Euroopan yhteisöjen yhteiseen sairausvakuutusjärjestelmään.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 3 Ruotsissa yleistä sosiaalivakuutusta koskevan lain [lag (1962:381) om allmän försäkring, jäljempänä AFL] 4 luvussa ovat vanhempainrahaa koskevat säännökset.

- 4 AFL:n 4 luvun 3 §:n mukaan vanhempainrahaa suoritetaan vanhemmille 450 päivän ajan lapsen syntymästä ja enintään siihen asti kun lapsi on täyttänyt kahdeksan vuotta tai päättänyt ensimmäisen kouluvuotensa, jos tämä ajankohta on myöhäisempi.

- 5 AFL:n 4 luvun 6 §:ssä säädetään, että vanhempainraha on suuruudeltaan vähintään 60 Ruotsin kruunua päivässä (jäljempänä taattu vähimmäismäärä). Tämän lisäksi ensimmäisten 180 päivän ajalta vanhempainraha maksetaan sairauspäivärahan suuruisena, jos vanhempi on ollut yhtäjaksoisesti vähintään 240 päivää välittömästi ennen synnytystä tai ennen synnytyksen laskettua ajankohtaa vakuutettu taatun vähimmäismäärän ylittävstä sairauspäivärahan määrästä.

- 6 AFL:n 3 luvun 2 §:n mukaan sairauspäiväraha lasketaan sen vuotuisen ansiotulon perusteella, jonka vakuutetun voidaan olettaa, ilman olosuhteiden olennaista muuttumista, saavan tekemällä työtä Ruotsissa.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 7 Öberg, joka on Ruotsin kansalainen, työskenteli Euroopan yhteisöjen tuomioistuinten palveluksessa vuosina 1995–2000 ja palasi tämän jälkeen Ruotsiin. Hän on 22.9.1999 syntyneen lapsen isä.

8 Ruotsin sosiaaliturvaviranomainen hylkäsi 28.6. ja 16.11.2001 tekemillään päätöksillä Öbergin hakemukset, joilla hän oli anonut vanhempainrahaa vanhempainlo-mansa 180 ensimmäiseltä päivältä sairauspäivärahan suuruisena, perustaen päätöksensä sille, että Öberg oli ollut yhteisöjen tuomioistuimen palveluksessa lapsensa syntymää edeltävänä ajanjaksona, eikä ollut näin ollen kuulunut kansalliseen sairausvakuutusjärjestelmään, jossa hänet olisi vakuutettu yhtäjaksoi-
sesti vähintään 240 päivää välittömästi ennen synnytystä tai ennen synnytyksen laskettua ajankohtaa taatun vähimmäismäärän ylittävältä määrältä.

9 Öberg valitti näistä päätöksistä länsrätten i Stockholms läniin, joka päätti lykätä asian ratkaisua ja esittää yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisuky-symykset:

"1) Onko kansalliseen lainsäädäntöön sisältyvä edellytys siitä, että vanhemman on sairauspäivärahan suuruista vanhempainrahaa saadakseen asuttava jäsenval-tiossa ja oltava sen sairauskassan jäsen vähintään 240 päivän ajan ennen lapsen syntymää, yhteensoveltuva EY 12 artiklan, EY 17 artiklan 2 kohdan, EY 18 ja EY 39 artiklan, asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 1 ja 2 kohdan sekä — — direktiivin 96/34 kanssa?

2) Jos tähän kysymykseen vastataan myöntävästi, onko yhteisön oikeuden mukaan arvioitaessa, täyttääkö työntekijä kansallisessa laissa säädetyn, vakuutettuna olemista koskevan vähimmäisajan, otettava huomioon kausi, jona työntekijä on ollut vakuutettuna yhteisön yhteisessä sairausvakuutusjärjestelmässä Euroopan yhteisöjen virkamiehiin sovellettavien henkilöstösääntöjen mukaisesti?"

Ennakkoratkaisukysymysten arviointi

- 10 Ennakkoratkaisupyynnön esittäneen tuomioistuimen kysymykset, jotka on syytä käsitellä yhdessä, koskevat sitä, onko pääasiassa kyseessä olevan kaltaista kansallista sääntelyä sovellettaessa yhteisön oikeutta ja erityisesti henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevia säännöksiä tulkittava siten, että työskentelyjakso, jonka ajan työntekijä on ollut vakuutettuna Euroopan yhteisöjen yhteisessä sairausvakuutusjärjestelmässä, on otettava huomioon.
- 11 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kaikki yhteisöjen kansalaiset, jotka ovat käyttäneet oikeuttaan työntekijöiden vapaaseen liikkuvuuteen ja tehneet työtä muussa jäsenvaltiossa kuin asuinvaltiossaan, kuuluvat asuinpaikastaan ja kansalaisuudestaan riippumatta EY 39 artiklan soveltamisalaan (asia C-385/00, De Groot, tuomio 12.12.2002, Kok. 2002, s. I-11819, 76 kohta; asia C-232/01, Van Lent, tuomio 2.10.2003, Kok. 2003, s. I-11525, 14 kohta ja asia C-209/01, Schilling ja Fleck-Schilling, tuomio 13.11.2003, Kok. 2003, s. I-13389, 23 kohta).
- 12 On muistettava, että Euroopan yhteisöjen virkamies on siirtotyöläinen. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan muussa jäsenvaltiossa kuin kotimaassaan työskentelevä yhteisön kansalainen ei lakkaa olemasta EY 39 artiklan 1 kohdassa tarkoitettu työntekijä sen vuoksi, että hän työskentelee kansainvälisessä järjestössä, vaikka työskentelyjäsenvaltioon saapumisen ja siellä oleskelun edellytyksistä olisikin erikseen määrätty kansainvälisellä sopimuksella (yhdistetyt asiat 389/87 ja 390/87, Echernach ja Moritz, tuomio 15.3.1989, Kok. 1989, s. 723, 11 kohta; em. asia Schilling ja Fleck-Schilling, tuomion 28 kohta ja asia C-293/03, My, tuomio 16.12.2004, Kok. 2004, s. I-12013, 37 kohta).

- 13 Tästä seuraa, että työntekijältä, joka on jäsenvaltion kansalainen, kuten Öbergiltä, ei voida evätä EY 39 artiklassa taattuja sosiaalisia oikeuksia ja etuja (em. yhdistetyt asiat Echernach ja Moritz, tuomion 12 kohta ja em. asia My, tuomion 38 kohta).
- 14 Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä ilmenee, että kaikilla henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevilla EY:n perustamissopimuksen määräyksillä on tarkoitus helpottaa yhteisön jäsenvaltioiden kansalaisten kaikenlaista ansiotyön harjoittamista koko yhteisön alueella, ja kyseisten määräysten vastaisia ovat kaikki toimenpiteet, joilla voi olla epäsuotuisa vaikutus näihin kansalaisiin, kun he haluavat harjoittaa taloudellista toimintaa toisen jäsenvaltion alueella (asia C-370/90, Singh, tuomio 7.7.1992, Kok. 1992, s. I-4265, Kok. Ep. XIII, s. I-19, 16 kohta; em. asia De Groot, tuomion 77 kohta ja Van Lent, tuomion 15 kohta).
- 15 Tältä osin on todettava, että säännösten, joilla estetään jäsenvaltion kansalaista lähtemästä kotimaastaan tai saadaan hänet luopumaan lähtemisestä ja käyttämästä oikeuttaan vapaaseen liikkuvuuteen, on siten katsottava rajoittavan tätä vapautta, vaikka näitä säännöksiä sovellettaisiin siitä riippumatta, minkä valtion kansalaisia kyseessä olevat työntekijät ovat (em. asia De Groot, tuomion 78 kohta, em. asia Van Lent, tuomion 16 kohta ja em. asia Schilling ja Fleck-Schilling, tuomion 25 kohta).
- 16 Kansallinen sääntely, jossa ei vanhempainrahan suuruutta vahvistettaessa oteta huomioon työskentelyä, jonka aikana vakuutettu on kuulunut Euroopan yhteisöjen yhteiseen sairausvakuutusjärjestelmään, voi saada jäsenvaltion kansalaisen olemaan lähtemättä tästä jäsenvaltiosta työskennelläkseen jonkin toisen jäsenvaltion alueella sijaitsevassa Euroopan unionin toimielimessä, jos hän ottamalla vastaan toimen tällaisessa toimielimessä menettäisi mahdollisuutensa saada kansallisen sairausvakuutuksen perusteella perhe-etuuden, johon hänellä olisi ollut oikeus, ellei hän olisi ottanut kyseistä tointa vastaan (ks. vastaavasti em. asia My, tuomion 47 kohta).

- 17 Tästä seuraa, että kansallinen sääntely, josta on kyse pääasiassa, rajoittaa työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, mikä on pääsääntöisesti kielletty EY 39 artiklassa.
- 18 Asiassa on kuitenkin selvitettävä, voidaanko rajoitusta pitää perusteltuna muiden perustamissopimuksen määräysten vuoksi.
- 19 Yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan toimenpidettä, jolla rajoitetaan jotakin perustamissopimuksessa taatuista perusvapauksista, voidaan pitää perusteltuna ainoastaan, jos sillä pyritään perustamissopimuksen mukaiseen perusteltuun päämäärään ja se on suhteellisuusperiaatteen mukainen. Tästä syystä toimenpiteellä on voitava taata sillä tavoitellun päämäärän toteuttaminen ja se, ettei toimenpiteellä ylitetä sitä, mikä on tarpeen tämän päämäärän saavuttamiseksi (ks. erityisesti asia C-19/92, Kraus, tuomio 31.3.1993, Kok. 1993, s. I-1663, Kok. Ep. XIV, s. 177, 32 kohta ja asia C-100/01, Oteiza Olazabal, tuomio 26.11.2002, Kok. 2002, s. I-10981, 43 kohta).
- 20 Ruotsin hallitus esittää, että AFL on tehnyt päätöksensä sellaisten objektiivisten seikkojen perusteella, jotka eivät liity kyseessä olevien henkilöiden kansalaisuuteen ja jotka ovat oikeassa suhteessa perustellusti tavoiteltuun päämäärään estää vakuutuskausien yhteenlaskemiseen liittyviä väärinkäytöksiä. Ruotsin hallituksen mukaan taatun vähimmäismäärän ylittävän vanhempainrahan myöntäminen siirtotyöntekijöille, jotka ovat työskennelleet jossakin Euroopan unionin toimielimessä, rasittaisi huomattavalla tavalla kansallisia sosiaaliturvajärjestelmiä ja johtaisi siihen, että ne jäsenvaltiot, kuten Ruotsin kuningaskunta, jotka maksavat suurta vanhempainrahaa, saattaisivat joutua laskemaan sen määrää.

- 21 Puhtaasti taloudellisilla seikoilla ei kuitenkaan voida perustella niiden oikeuksien loukkausta, jotka yksityiset henkilöt saavat työntekijöiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimusten määräysten perusteella.
- 22 On kuitenkin muistettava, että niiden perusteltujen syiden lisäksi, joihin jäsenvaltio voi vedota, on sen esitettävä toteuttamansa rajoittavan toimenpiteen sopivuutta ja oikeasuhteisuutta koskeva analyysi (asia C-8/02, Leichtle, tuomio 18.3.2004, Kok. 2004, s. I-2641, 45 kohta).
- 23 Esillä olevassa asiassa ei ole esitetty tällaista analyysiä. Ruotsin hallitus on väitteidensä lisäksi esittämättä yksityiskohtaisia seikkoja niiden tueksi, vain viitannut teoreettiseen taloudelliseen rasitukseen, joka aiheutuisi kansalliselle sosiaalihuoltojärjestelmälle, jos siirtotyöläisen työskentelyjakso, jonka aikana hän on kuulunut Euroopan yhteisöjen yhteiseen sairausvakuutusjärjestelmään, otettaisiin huomioon AFL:n 4 luvun 6 §:ää sovellettaessa.
- 24 Tästä seuraa, että perusteltuna ei voida pitää työntekijöiden vapaan liikkuvuuden rajoitusta, joka johtuu siitä, ettei vanhempainrahan suuruutta laskettaessa oteta huomioon siirtotyöläisten työskentelyjaksoja, joiden ajan nämä ovat olleet vakuutettuina Euroopan yhteisöjen yhteisessä sairausvakuutusjärjestelmässä.
- 25 Edellä esitettyjen huomioiden johdosta yhteisöjen tuomioistuimen ei tarvitse lausua EY 12, EY 17 ja EY 18 artiklan, asetuksen N:o 1612/68 7 artiklan 1 ja 2 kohdan eikä direktiivin 96/34 tulkinnasta.

- 26 Ennakkoratkaisukysymykseen on siis vastattava, että EY 39 artiklaa on tulkittava siten, että asiassa kyseessä olevan kaltaista kansallista lainsäädäntöä sovellettaessa on otettava huomioon kausi, jonka ajan työntekijä on ollut vakuutettuna Euroopan yhteisöjen yhteisessä sairausvakuutusjärjestelmässä.

Oikeudenkäyntikulut

- 27 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä yhteisöjen tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla yhteisöjen tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

EY 39 artiklaa on tulkittava siten, että asiassa kyseessä olevan kaltaista kansallista lainsäädäntöä sovellettaessa on otettava huomioon kausi, jonka ajan työntekijä on ollut vakuutettuna Euroopan yhteisöjen yhteisessä sairausvakuutusjärjestelmässä.

Allekirjoitukset